

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

დაცული ტერიტორიების საკონსულტაციო საბჭოს სხდომა

საბჭოს ჩატარების თარიღი: 15.01.2024

საბჭოს ჩატარების ადგილი: გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ოქმი N 14

2021 წელს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარის N ო-247 ბრძანებით (09/11/2021 წელი) დამტკიცდა დაცული ტერიტორიების საკონსულტაციო საბჭოს შემადგენლობა (იხ. დანართი 1).

სამეცნიერო-საკონსულტაციო საბჭოს უფლება-მოვალეობანი, მუშაობის წესი და რეგლამენტი განისაზღვრება დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ტერიტორიული ადმინისტრაციების ტიპური დებულებით (იხ. დანართი 2).

ბოლო პერიოდში ორგანიზაციებში მომხდარი საკადრო ცვლილებების გამო საბჭოს წევრების სია გადაიხედა და 2024 წლის მდგომარეობით განახლდება დასამტკიცებლად (განახლებული სია - იხ. დანართი 3).

2024 წლის 15 იანვარს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში საკონსულტაციო საბჭოს რიგით მე-12 სხდომა გაიმართა.

განსახილველი თემა: ბალდის კანიონის ეკოტურისტული განვითარება და მიმდინარე პროექტები.

სხდომას ესწრებოდნენ საბჭოს წევრები:

1. კარლო ამირგულაშვილი - გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტის პირველადი სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელი, საბჭოს წევრი;
2. დავით იოსებაშვილი - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარე, საბჭოს თავმჯდომარე;
3. თომა დეკანოიძე - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარის მოადგილე, საბჭოს წევრი;
4. ნატო სულთანაშვილი - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს დაგეგმვის და განვითარების სამსახურის უფროსი, საბჭოს წევრი;

5. ზურაბ გურიელიძე - ააიპ (ა) თბილისის ზოოლოგიური პარკის დირექტორი, საბჭოს წევრი;
6. რეზო გეთიაშვილი - CENN - ის გარემოსდაცვითი პროექტების კოორდინატორი, საბჭოს წევრი;
7. ნინო გუჯარაძე - მწვანე ალტერნატივა, გარემოსდაცვითი მართლმსაჯულების პროგრამის კოორდინატორი, საბჭოს წევრი;
8. ირაკლი მაჭარაშვილი - „საბუკოს“ დირექტორი, საბჭოს წევრი;
9. ნინო ჩხოზაძე - საქართველოს მწვანეთა მოძრაობის/დედამიწის მეგობრები თავმჯდომარე, საბჭოს წევრი;
10. ეკა კაკაბაძე - კონსულტანტი დაცული ტერიტორიების საკითხებში, საბჭოს წევრი;
11. ანზორ გოგოთიძე - კონსულტანტი დაცული ტერიტორიების საკითხებში, დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციის ქსელის დირექტორი, საბჭოს წევრი;

არ ესწრებოდნენ საბჭოს წევრები:

12. პაატა შანშიაშვილი - აშშ შინაგანი დეპარტამენტის საერთაშორისო ტექნიკური დახმარების - USDO – ITAP USDO – ITAP პროგრამის მრჩეველი, დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის ექსპერტი, საბჭოს წევრი;
13. ირაკლი შავგულიძე - ა/ო სახელობათა კონსერვაციის ცენტრი „ნაკრესი“ გამგეობის თავმჯდომარე, საბჭოს წევრი;
14. მარიკა ქავთარიშვილი - კონსულტანტი დაცული ტერიტორიების საკითხებში, მწვანე ნუსხის პროცესის დამკვირვებელი, საბჭოს წევრი;
15. მაკა ბიწაძე - ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის (WWF) კავკასიის პროგრამა, კონსერვაციის პროგრამის ოფიცერი, საბჭოს წევრი;
16. სოფიკო ახოზაძე - კავკასიის რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრი - REC Caucasus, აღმასრულებელი დირექტორი, საბჭოს წევრი.

სხდომას ასევე ესწრებოდნენ მოწვეული სტუმრები:

1. ნათია ცხოვრებაძე - კავკასიის რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრის (RECC) წარმომადგენელი;
2. ვაჟიკო ყოჩიაშვილი - WWF-ის წარმომადგენელი;
3. მედეა ჯანიაშვილი - ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის ხელმძღვანელის მოადგილე;
4. ნატა ბახტაძე - საქართველოს ეკოტურიზმის ასოციაცია;

5. ილია ოქრომელიძე - საქართველოს ეკოტურიზმის ასოციაციის აღმასრულებელი დირექტორი;
6. ბესიკ კუსიდი - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარის მოადგილე;
7. ლია სალია - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს დაგეგმვის და განვითარების სამსახურის მდგრადი განვითარების სამმართველოს უფროსი;
8. დავით კობახიძე - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს დაგეგმვის და განვითარების სამსახურის ბიომრავალფეროვნების და ბუნებრივი რესურსების მართვის სამმართველოს უფროსი;
9. ნათია ანდლულაძე - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს დაგეგმვის და განვითარების სამსახურის მდგრადი განვითარების სამმართველოს უფროსი სპეციალისტი;
10. ზაზა გაგუა - მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ადმინისტრაციის დირექტორი;
11. თენგიზ შულაძე - მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ადმინისტრაციის დაცვის განყოფილების უფროსი;
12. თეონა ქარჩავა - გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ბიომრავალფეროვნების და სატყეო დეპარტამენტის, დაცული ტერიტორიების პოლიტიკის სამმართველოს მეორადი სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელი;

საბჭოს თავმჯდომარე მიესალმა მოწვეულ სტუმრებს და მადლობა გადაუხადა მათ თანამშრომლობისთვის.

გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტის პირველადი სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელმა **კარლო ამირგულაშვილმა** და ისაუბრა სხდომაზე განსახილველი საკითხების აქტუალობის შესახებ.

დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარე **დავით იოსებაშვილი** და გამოთქვა მზაობა დაცულ ტერიტორიების საქმიანობასთან დაკავშირებით ნებისმიერ საკითხთან დაკავშირებით თანამშრომლობაზე.

სხდომაზე განხილულ იქნა ბალდის კანიონზე ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობის პროცესში წარმოქმნილი საკითხები, მათ შორის:

- ბალდის კანიონზე ტურისტული ინფრასტრუქტურის გარემოზე ზემოქმედების საკითხი;
- დაინტერესებულ მხარეებთან კომუნიკაცია;
- ზემოაღნიშნული საკითხების მოგვარების მიზნით შესაბამისი ღონისძიებების დაგეგმვის შესაძლებლობები;

კარლო ამირგულაშვილმა განმარტა, რომ აღნიშნული შეხვედრა ემსახურება და არის გამოძახილი არასამთავრობო ორგანიზაციების მოთხოვნის საპასუხოდ, რომ ბალდის

კანიონზე ჩატარებულ იქნას სამშენებლო საქმიანობების ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში.

მან ასევე რამდენიმე აქტივობის შესახებ აცნობა შეხვედრის მონაწილეებს, კერძოდ რაჭაში 2024 წლის 16 იანვარს დაგეგმილი დათევზიანების აქციის შესახებ, ასევე დააანონსა ადგილობრივ მოსახლეობასთან დაგეგმილი საინფორმაციო შეხვედრა არსებული დაცული ტერიტორიის გაფართოების და ახალი დაცული ტერიტორიის შექმნის საკითხებთან დაკავშირებით.

კარლო ამირგულაშვილი აღნიშნა, რომ ეხმაურება საბუკოს მხრიდან დასმულ საკითხს ბალდის კანიონის ტურისტული ინფრასტრუქტურის გარემოზე ზემოქმედების შეფასებასთან დაკავშირებით და განმარტა, რომ მოქმედი კანონმდებლობით პროექტის მცირე მასშტაბიდან გამომდინარე, გარემოზე ზემოქმედების დოკუმენტის შემუშავების ვალდებულება სამინისტროს და სააგენტოს არ გააჩნდა. ის ასევე შეეხო კომუნიკაციასთან დაკავშირებულ პრობლემებს, რომელმაც გარკვეულწილად ბიძგი მისცა პროტესტს და წარმოშვა გაუგებრობა ადგილობრივ მოსახლეობას, არასამთავრობო ორგანიზაციებსა და სამინისტროს შორის.

ზემოაღნიშნულის დარეგულირების მიზნით **კარლო ამირგულაშვილმა** აღნიშნა, რომ ამ პირველი ნაბიჯის შემდეგ, რასაც სამეცნიერო-საკონსულტაციო საბჭოს სამუშაო ფორმატში შეხვედრა წარმოადგენს, სამინისტრო მზად არის შეხვედეს საინიციატივო ჯგუფს/ადამიანებს რომლებსაც აქვთ შეკითხვები, მათ შორის ბალდის კანიონთან მიმართებით, რათა ყველა კითხვაზე არსებობდეს პასუხი. შესაძლოა სრული კონსესუსის მიღწევა ვერ მოხერხდეს მცირე დროში, მაგრამ პოზიციები უნდა იქნას შეჯერებული. მან ასევე აღნიშნა, რომ ზემოაღნიშნული საკითხი მხოლოდ ერთი შეხვედრით არ შემოიფარგლება და გაგრძელდება რამდენიმე დღიანი შეხვედრების ფორმატში, მათ შორის განხორციელდება ადგილზე ისეთი ტერიტორიების დათვალიერება და მონახულება, რომელსაც გააჩნია დამატებითი ეკოლოგიური ღირებულება და პოტენციური როგორც ბიომრავალფეროვნების დაცვის კუთხით, ისე რეგიონში ეკოტურისტული და სხვა მიმართულებს განვითარებისთვის.

ირაკლი მაჭარაშვილმა მაღლობა გადაუხადა სამინისტროს სამეცნიერო-საკონსულტაციო საბჭოს სამუშაო შეხვედრის ფორმატის ორგანიზებისთვის, ასევე შეეხო საზოგადოებაში გავრცელებულ არასწორ ინტერპრეტაციას თითქოს საპროტესტო აქციებში ჩართული ზოგიერთი აქტივისტი მათი არასამთავრობო ორგანიზაციის წარმომადგენელი იყო და დასძინა, რომ ეს სინამდვილეს არ შეესაბამება. იგი, ასევე შეეხო რაჭაში სამონადირეო მეურნეობის ლიცენზიის გაუქმების და მის ადგილზე დაცული ტერიტორიის შექმნასთან დაკავშირებით სხვადასხვა ორგანიზაციის, მათ შორის საბუკოს, მწვანე ალტერნატივას, მთის ამბების, რაჭის სათემო ორგანიზაციის მიერ გასული წლის განმავლობაში განხორციელებულ კამპანიებს. მან აღნიშნა, რომ შეგროვდა ხელმოწერები რაჭაში სამონადირეო მეურნეობის გაუქმებისა და დაცული ტერიტორიის შექმნასთან დაკავშირებით. მან ასევე აღნიშნა, რომ მნიშვნელოვანია რაჭაში შეიქმნას მე-6 კატეგორიის დაცული ტერიტორია - მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორია. ასევე, იმედი გამოთქვა, სამინისტროსა და არასამთავრობო ორგანიზაციის თანამშრომლობის ფარგლებში სამომავლო ქმედებების თანხვედრის საკითხთან დაკავშირებით.

ირაკლი მაჭარაშვილმა მოკლედ მიმოიხილა 2013 წელს ბუნების ძეგლების შექმნის ისტორია, ამ პროცესში დაინტერესებული მხარეების ჩართულობა. აღნიშნა, რომ ბუნების ძეგლის შექმნით გარემოს იმაზე მეტი ზიანი არ უნდა ადგებოდეს, ვიდრე ეს სტატუსის მინიჭების გარეშე იქნებოდა. ბუნების ძეგლებზე ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობასთან დაკავშირებით მან აღნიშნა და საბჭოს წევრები დაეთანხმნენ, რომ მართალია კანონმდებლობით დაშვებულია ბუნების ძეგლებზე ეკოტურიზმის განვითარება, კანონმდებლობის თანახმად, დაცული ტერიტორიის ფარგლებში არ უნდა დაიგეგმოს არანაირი საქმიანობა, მათ შორის ნებისმიერი ტურისტული საქმიანობა ან ინფრასტრუქტურის მოწყობა, რომელიც გამოიწვევს ეკოსისტემების რღვევას, სახის შეცვლას, დაზიანებას, შემფოთებას; რომელსაც შეიძლება მოჰყვეს საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების რაოდენობის შემცირება, საბინადრო გარემოსა და საარსებო პირობების გაუარესება. იმის გამო, რომ პროექტის დაგეგმვის ეტაპზე ბალდის კანიონში ბიომრავალფეროვნების კვლევა არ ჩატარებულა, შეუძლებელია განისაზღვროს საქმიანობის ზეგავლენა ბიომრავალფეროვნებაზე. კანონმდებლობა ფაქტიურად ავალდებულებს საქმიანობის დამგეგმავს ასეთი კვლევის ჩატარებას, თუმცა არ განსაზღვრავს კვლევის ჩატარების პროცედურას (მაგალითად, გზშ ანგარიშის მომზადება „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მიხედვით“). ამასთანავე, პროცედურის არარსებობა არ ათავისუფლებს მას ბიომრავალფეროვნებაზე ზეგავლენის კვლევის ვალდებულებისგან (ანალოგიისთვის, პროცედურა არ არსებობდა, მაგრამ სააგენტოს გადაწყვეტილებით, აუქციონის გამოცხადებამდე მომზადდა გეოლოგიური და ჰიდროლოგიური ანგარიში). მნიშვნელოვანია წინასწარ გაკეთდეს ბიომრავალფეროვნებაზე ზეგავლენის შეფასება, რისი პროცედურაც შესაძლებელია შიდა ბრძანებით ან პრემიერმინისტრის რეგლამენტით დარეგულირდეს და განვითაროთ ეკოტურიზმის ის სახეობები, რომლებიც ბუნებასთან მეგობრულია.

მან ასევე გაამახვილა ყურადღება ბუნების ძეგლებზე ეკოტურიზმის განვითარებისას IUCN-ის კრიტერიუმების გათვალისწინებაზე, კერძოდ, დაცული ტერიტორიის ფართობის 75% უნდა ემსახურებოდეს მის პირველად მიზანს - ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციას, ხოლო ეკოტურიზმი უნდა წარმოადგენდეს დამხმარე ინსტრუმენტს.

შესავლის შემდეგ საბჭოს სხდომაზე სიტყვა გადაეცა **ზაზა გაგუას** - მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ადმინისტრაციის დირექტორს.

ზაზა გაგუამ დამსწრე საზოგადოებას წარუდგინა პრეზენტაცია - ბალდის კანიონზე ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობის შესახებ. მან მიმოიხილა ბალდის კანიონის შექმნის ისტორია, ისაუბრა ბუნების ძეგლის შექმნის მიზნებზე, ასევე არსებულ ფლორასა და ფაუნაზე, ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობის პროექტზე, მიმდინარეობასა და დაგეგმილ სამშენებლო სამუშაოებზე. მან ხაზი გაუსვა ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობის აუცილებლობის საკითხს და მოიყვანა მარტვილის კანიონის ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების და ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებლის წარმატებული მაგალითი. ის ასევე შეეხო ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობის საკითხს ბალდის კანიონზე ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობაში. სამუშაოების დაწყების

პირველ ეტაპზე პროტესტის არარსებობასა და მხოლოდ მოგვიანებით მე-3 მე-4 თვეს გარკვეული ჯგუფის ჩართვის შემდეგ საპროტესტო ტალღის დაწყებას.

პრეზენტაციის დროს **ზაზა გაგუამ** აღნიშნა, რომ ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის მშენებლობა ხორციელდება გარემოსდაცვითი პრინციპების დაცვით, მათ შორის, არ მოჭრილა არც ერთი ხე. იგი გამოეხმაურა ბუნების ძეგლის ტერიტორიაზე შველის დაღუპვის ფაქტსაც, რომელსაც, ასევე ნეგატიური ინტერპრეტაცია მიეცა აქტივისტების მხრიდან და აღნიშნა, რომ ფაქტი გადაცემულ იქნა პოლიციისთვის და დადგინდა, რომ ზემოაღნიშნულ გარემოებაში სისხლის სამართლის ნიშნები არ შეინიშნებოდა.

კარლო ამირგულაშვილმა დაამატა, რომ სამწუხაროდ ხდება შავი პიარის აგორება სოც. ქსელების საშუალებით. შესაძლებელია ბაღდის შემთხვევაში დაშვებული იყოს მცირე შეცდომები, თუმცა შესაძლებელია ამ ყველაფრის გათვალისწინება და გამოსწორება. მან აღნიშნა, რომ კომუნიკაცია პირადად ჰქონდა განმახორციელებელ კომპანიასთან, ადმინისტრაციასთან, სააგენტოსთან, არასამთავრობო ორგანიზაციებთან და ადგილობრივი მოსახლეობასთან. კომპანიისგან მიიღო პასუხები იმასთან დაკავშირებით, თუ რა სახით და როგორ ისარგებლებს ამ ადგილიდან ის მოსახლეობა, რომელიც ტრადიციულად სარგებელს იღებდა.

ბოლოს აღნიშნა, რომ ზეგავლენის თვალსაზრისით უნდა გვექონდეს ზუსტი ინფორმაცია, რომელთან წვდომა ექნება ადგილობრივ მოსახლეობასაც და ეს უნდა იყოს გახსნილი პლათფორმა მსჯელობისთვის.

ნატა ბახტაძემ აღნიშნა, რომ ასეთი ტიპის კონფლიქტს ადრე თუ ჰგვიან ელოდა ბუნების ძეგლებთან მიმართებაში და გაიხსენა დაშბაშის კანიონის ტერიტორიაზე ინფრასტრუქტურის მოწყობის საკითხიც. იგი შეეხო ეკოტურიზმის სტრატეგიას, რომელიც დაიწერა ქვეყნისთვის და მისი ქუდის ქვეშ თითქმის დასრულდა მუშაობა მდგრადი ინფრასტრუქტურის დოკუმენტზე და ხარჯ-სარგებლიანობის ანალიზის დოკუმენტზე ბიომრავალფეროვნების კუთხით სენსიტიურ ტერიტორიებზე. აღნიშნულ დოკუმენტებზე ეროვნული სატყეო სააგენტო, დაცული ტერიტორიების სააგენტო, ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია, ეკოტურიზმის ასოციაცია ექსპერტებთან და სამინისტროსთან ერთად ინტენსიურად მუშაობდა და შესაძლებელია კიდევ ერთხელ გადახედვა და ფართოდ გამოტანა სამსჯელოდ შენიშვნებისთვის. მან ასევე დამატებით 2 დოკუმენტის საჭიროებაზე გაამახვილა ყურადღება, ესენია: ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობის (იმ თემებისთვის რომლებიც მჭიდროდ არიან დაკავშირებული დაცულ ტერიტორიასთან) და ინტერპრეტაციის, რომლითაც უნდა მოხდეს ბიომრავალფეროვნების კომუნიკაცია. ასევე აღნიშნა, მიმდინარე ეტაპზე ინტერპრეტაციის არ არსებობა ტურისტულ პროდუქტებზე.

ილია ოქრომელიძე გამოეხმაურა ტერმინის - „ეკოტურისტული“ გამოყენებას, მაგალითად, დაშბაშის კანიონის შემთხვევაში და ზოგადად დასვა საკითხი ტერმინის გამოყენების მიზანშეწონილობასთან დაკავშირებით, უკვე მიმდინარე/შეთანხმებულ პროექტებს აღარ შეეხებოდა, თუმცა დაგეგმილ პროექტებთან მიმართებით აღნიშნა, რომ უმჯობესია ცვლილებები შეტანილ იქნას და დოკუმენტებით, სახელმძღვანელო პრინციპების

გათვალისწინება მოხდეს, რაც ითვალისწინებს ინფრასტრუქტურის განვითარების დროს აქცენტის გაკეთებას კონსერვაციაზე, ბიომრავალფეროვნებაზე, ბუნების შემეცნებაზე და ადგილობრივი თემის სარგებელზე. ასევე, მნიშვნელოვან კომპონენტად დაასახელა არამატერიალური და მატერიალური კულტურის წარმოჩენა. მან დადებითად შეაფასა სამინისტროს მზაობა დაინტერესებული მხარეების რეკომენდაციების გათვალისწინების და თანამშრომლობის თაობაზე. ასევე, შეეხო ხარჯ- სარგებლიანობის დოკუმენტის გამოყენების მნიშვნელობას, რათა ბიომრავალფეროვნების ზიანმა არ გადაწონოს ის შემოსავალი, რასაც სააგენტო მიიღებს. მან ასევე, გამოთქვა სურვილი, რომ პროექტების დროს განხილულ იქნას ალტერნატიული ვარიანტები. მან ხაზი გაუსვა გარემოზე ზემოქმედების შეფასების დოკუმენტის აუცილებლობას, მიუხედავად იმისა, კანონმდებლობით არის თუ არა მოთხოვნილი.

თომა დეკანოიძე დასძინა, რომ კანონმდებლობით ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა არ იყო გამიჯნული აქამდე, ხოლო ეს პროექტები არის რამდენიმე წლის წინ გაკეთებული, რომელიც არა მხოლოდ კერძო კომპანიის, არამედ სააგენტოს თანამშრომლების ჩართულობით არის მომზადებული. მან ხაზი გაუსვა დაცულ ტერიტორიაზე ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლის უდიდესი ნაწილის კონსერვაციის მიზნით მოხმარებას და აღნიშნა, საქართველოს დაცული ტერიტორიების მოვლა-პატრონობისთვის ესაჭიროება საკუთარი შემოსავლები და მასშტაბურად შეადარა ამერიკის დაცული ტერიტორიებს, სადაც ამის საჭიროება არ არის, ვინაიდან ბიუჯეტი საკმაოდ მაღალია აღნიშნულთან დაკავშირებით. საქართველოს დაცულ ტერიტორიებს ამ ეტაპზე არა აქვს ეს ფუფუნება. მან შეადარა 15 წლის წინ სააგენტოს მდგომარეობა ამჟამინდელ მდგომარეობას და აღნიშნა ინსტიტუციური და ტერიტორიული ზრდა. ასევე, გაიხსენა ნუგზარ ზაზანაშვილის რეკომენდაციები, ოკაცეს კანონის ინფრასტრუქტურის მოწყობასთან დაკავშირებით, ბუნების ძეგლების მინიმალური ინფრასტრუქტურის მოწყობით კონსერვაციული ღირებულებების შენარჩუნების პოტენციალი. ასევე აღნიშნა, რომ კანონმდებლობით ბუნების ძეგლის ტერიტორიაზე ტურისტულ-რეკრეაციული მიზნით საქმიანობა დაშვებულია, ამ გადმოსახედიდან ცალსახად ეკოტურისტული შესაძლოა არ იყოს, თუმცა საქმიანობა ეკოტურიზმის ელემენტებს შეიცავს.

ნატა ბახტაძე დაეთანხმა - „ვთანხმდებით, რომ ეკოტურიზმის ელემენტებს შეიცავს, თუმცა აუცილებელია საგანმანათლებლო კომპონენტის ჩართვა, ასევე ადგილობრივი თემთან იყოს კომუნიკაცია ისეთი, რომ ისინიც ჩართულები იყვნენ ამ პროცესში, ზუსტად ამაზეა საუბარი“.

ბესიკ კუსიდი - პასუხობს ნატა ბახტაძეს, რომ ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართვის გარეშე, ეს პროცესი ისედაც ვერ გაგრძელდება.

ნატა ბახტაძე - ეთანხმება, თუმცა მიიჩნევს, რომ ვინაიდან აღნიშნულ ტერიტორიაზე არის კონფლიქტური სიტუაცია, შესაძლებელია, რომ მოიძებნოს კომუნიკაციის უკეთესი გზა.

თომა დეკანოიძე - აღნიშნავს, რომ კონფლიქტი წამოვიდა სხვადასხვა დროს სხვადასხვა დოზით, თავდაპირველ ეტაპზე კონფლიქტი შეიქმნა ე.წ. საბანაო ტერიტორიასთან დაკავშირებით, რადგან სამუშაოებიდან გამომდინარე იმ ეტაპზე მოსახლეობისთვის ბანაობა

უსაფრთხო არ იყო, თუმცა მოთხოვნის დაკმაყოფილების შემდეგ, მოსახლეობას სხვა მოთხოვნები გაუჩნდათ.

კარლო ამირგულაშვილი - პასუხობს, რომ ეს პრობლემა გასაგებია, თუმცა ახლა ჩვენი დავალებაა, ამ რეკომენდაციებისა და შენიშვნების მოსმენა და გათვალისწინება, რომ შესაბამისი შედეგი დაიდოს.

დავით კობახიძე - მიესალმება დამსწრე საზოგადოებას და ისაუბრა ბიომრავალფეროვნებაზე ზეგავლენის კუთხით. ის აღნიშნავს, რომ მარტვილისა და ოკაცის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია აწარმოებს ბუნების მატთანეს, სადაც დეტალურად არის აღწერილი, სად რა ბიომრავალფეროვნებაა აღწერილი, მათ შორის ბალდის კანიონის ტერიტორიაზე. ასევე, აღნიშნა, რომ ტერიტორიაზე დამონტაჟებულია ფოტოხაფანგები. მათი მეშვეობით გვაქვს ინფორმაცია ტერიტორიაზე გავრცელებული ცხოველთა სახეობების გადაადგილებისა და გავრცელების არეალის შესახებ. მან ასევე აღნიშნა, რომ როდესაც ბიომრავალფეროვნების ზეგავლენაზე ვსაუბრობთ, უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ბალდის კანიონის მიმდებარედ არის მაღალი ანთროპოგენული ზეგავლენა, რადგანაც კანიონს მჭიდროდ ეკვრის დასახლება და საავტომობილო გზა. რაც დაუდასტურა **ზაზა გაგუამ** და თქვა, რომ ყოველდღიურად გზაზე, რომელიც ბალდის კანიონს უშუალოდ ემიჯნება, ასობით ავტომობილი გადაადგილდება.

დავით კობახიძემ ასევე აღნიშნა, რომ ბუნების ძეგლს სტატუსი მინიჭებული აქვს, როგორც უნიკალური გეოლოგიური წარმონაქმნი. რაც შეეხება ბიომრავალფეროვნებაზე ზეგავლენას, ის აღნიშნავს, რომ ნებისმიერი სახით ადამიანის აქტივობას, განსაკუთრებით კი, ისეთი მაღალი კონსერვაციის ადგილებში, როგორიც დაცული ტერიტორიებია და მათ შორის ბუნების ძეგლები, ასეთ ადგილებში ნებისმიერ ჩარევას შესაძლოა ჰქონდეს უარყოფითი ზეგავლენა, თუმცა მისი პირადი გამოცდილებითა და შეფასებით, უარყოფითი ზეგავლენის მასშტაბები ბიომრავალფეროვნებაზე, შესაძლოა ეროვნულ პარკში, ან თუნდაც სალაშქრო ბილიკებზე უფრო მაღალი იყოს, ვიდრე კონკრეტულად ამ შემთხვევაში. „კანიონი, რომლის სიგრძე არის 1300 მეტრი, აქედან მხოლოდ 200-300 მეტრზე ეწყობა ინფრასტრუქტურა, სადაც ფიზიკურად შეუძლებელია გადაადგილდეს მსხვილი ძუძუმწოვარი და არც ფრინველების ბუდე არ ფიქსირდება მიმდებარედ“- აღნიშნავს ის.

ნატა ბახტაძემ - კითხვა დათა კობახიძეს, არსებობს თუ არა მსგავსი სახის შეფასების დოკუმენტი, სადაც შეიძლება აღნიშნული ინფორმაციის ნახვა?

თიმა დეკანოიძემ - უპასუხა, რომ ეს ინფორმაცია აღრიცხულია ბუნების მატთანეში.

კარლო ამირგულაშვილი - პასუხობს, რომ ეს არის საუბარი ისეთ ინფორმაციაზე, რასაც სააგენტო ისედაც აგროვებს. ის აღნიშნავს, რომ ეს ინფორმაცია გამოადგებათ შეფასებისთვის და არის წინ გადადგმული ნაბიჯი, თუმცა, ბატონი **კარლო** აღნიშნავს, რომ ის რასაც შეფასების დოკუმენტი ქვია, ის არ არის მომზადებული.

დავით კობახიძე - პასუხობს, რომ მისი აზრით იმდენად უმნიშვნელო იქნება აღნიშნული ინფრასტრუქტურისგან მიყენებული ზიანი, რომ სწორედ ამიტომაც არ გაკეთებულა გარემოზე

ზემოქმედების შეფასების დოკუმენტი, თუმცა თუ იარსებებს და მომავალში გამოჩდება ამისი საჭიროება, დათა აღნიშნავს, რომ მისი სამმართველო უშუალოდ იმუშავებს ამ საკითხზე.

ნინო გუჯარაიძე - მისეალმა დამსწრე საზოგადოებას და აგრძელებს საუბარს კონფლიქტთან დაკავშირებით. ის აღნიშნავს, რომ ბალდის კანონის შემთხვევა არის კლასიკური შემთხვევა, თუ როგორ წარმოიქმნება კონფლიქტები, როდესაც არ არის პროცესში ადგილობრივების სათანადო ჩართულობა. ის ამბობს, რომ მოხარულია, რომ გააზრებულია ეს საკითხი, თუმცა მიიჩნევს, რომ კომუნიკაცია არის საზოგადოებასთან კავშირის უდიდესი ნაწილი და ეს არის გაცილებით დიდი პროცესი. **ნინომ** აღნიშნა, რომ მხოლოდ ინფორმაციის მიწოდება არ არის საკმარისი და პირადი საუბრები არ არის ინფორმაციის მიღების წყარო. - „აუცილებელია ოფიციალურად მიწოდებული დოკუმენტურად დაფიქსირებული პოზიცია საჯარო უწყების მიერ, თუ რა იგეგმება. ამ შემთხვევაში კი ეს იყო უკვე მიღებული გადაწყვეტილება“. ის მიიჩნევს, რომ აუცილებელია საზოგადოებას ჰქონდეს შესაძლებლობა გადაწყვეტილების მიღებამდე დააფიქსიროს თავისი პოზიცია, სწორედ ეს იქნებოდა გადამწყვეტი ასეთ სიტუაციაში.

ნინო გუჯარაიძე აღნიშნავს, რომ წარმოუდგენელია დაცული ტერიტორიების არსებობა, თუ კი მოსახლეობასთან ასეთ დაპირისპირებული რეჟიმი იქნება. „დაინტერესებული მოსახლეობა არის ძალიან მრავალფეროვანი და აუცილებელია, რომ ყველას აზრის გათვალისწინება მოხდეს. მნიშვნელოვანია ისიც, რომ პროცესი იყოს ფორმალიზებული, აუცილებელია კვლევის დოკუმენტის გამოქვეყნებაც, როდესაც ჩატარდება მსგავსი სახის კვლევა, ასევე იყოს დოკუმენტზე კომენტარებისა და შენიშვნების წარმოდგენის ვადა, ვფიქრობ, ეს მნიშვნელოვნად შეამსუბუქებს დამაბულობას“- აღნიშნა მან.

ნინო გუჯარაიძემ დასვა კითხვა - საინტერესოა, თუ რა გახდა თავდაპირველად კონფლიქტის მიზეზი აღნიშნულ რეგიონში?

ზაზა გაგუამ უპასუხა - პერიოდულად ისინი მართავდნენ შეხვედრებს მოსახლეობასთან და აწვდიდნენ დეტალურ ინფორმაციას. „სწორედ ერთ-ერთ ასეთ შეხვედრაზე დაისვა შეკითხვა ექნებოდათ თუ არა უფლება ბანაობის უფლება ინფრასტრუქტურის გაკეთების შემდეგ“.

თომა დეკანოიძემ - დასძინა, რომ ასევე არსებობდა მდინარეში დენის აპარატით თევზაობის ფაქტებიც, რასაც მოსახლეობა ტრადიციად აღიქვამდა.

ზაზა გაგუამ ასევე ახსნა, თუ რა მდგომარეობა არის ბალდის კანონში ვიზიტორების შესვლის კუთხით ამჟამად და აღნიშნა, რომ მათ კანონამდე მისვლა უწევთ კერძო საკუთრებაში არსებული ტერიტორიის გავლით.

ბესიკ კუსიდი - მან აღნიშნა, რომ აღნიშნული ტერიტორია იყო მიუდგომელი, ვიწრო კანონი, სადაც ტურისტი ვერანაირად ვერ მოხვდებოდა და რომ ინფრასტრუქტურის მოწყობის ერთ-ერთი მიზანი სწორედ ეს იყო, რომ ეს ულამაზესი კანონი ყველასთვის ხელმისაწვდომი ყოფილიყო.

ნატო სულთანაშვილმა მადლობა გადაუხადა ყველას საინტერესო დისკუსიისთვის, ამავდროულად შეახსენა მათ, რომ ვინაიდან შეხვედრის შესახებ უნდა მომზადდეს ოქმი,

გთხოვთ, საბჭოს წევრებს, აზრის გამოხატვის შემდეგ ასევე ვიმსჯელოთ სამომავლო ქმედებებზე, არსებული სიტუაციიდან გამომდინარე თქვენი მხრიდან რა იქნება შემოთავაზება და რას მიიჩნევთ აუცილებლად განსახორციელებლად.

ეკა კაკაბაძე - საუბრობს კლიმატის ცვლილების გავლენაზე მდინარის ჰიდროგრაფიაზე და სვამს შეკითხვას თუ რა სიმაღლეზე მდებარეობს ხიდი და აინტერესებს, როგორ შეიძლება სამომავლოდ შეფასდეს რისკები წყლის დონის ცვლილების შემთხვევაში.

თომა დეკანოიძე - პასუხობს, რომ წყლის დონის ცვლილების შემთხვევაში არსებული რისკები გათვალისწინებულია.

ეკა კაკაბაძე - ამატებს, რომ ხშირად როდესაც ტურისტი გადაადგილდება დაცულ ტერიტორიაზე, მას არ აქვს ინფორმაცია, რომ ის დაცულ ტერიტორიაზე იმყოფება. ის მიიჩნევს, რომ მნიშვნელოვანია ტურისტს გააზრებული ჰქონდეს, რომ იმყოფება დაცულ ტერიტორიაზე, რომ შემდეგ სხვა დაცული ტერიტორიის მონახულების სურვილიც გაუჩნდეს. რაც შეეხება მოსახლეობასთან კომუნიკაციას, **ეკა კაკაბაძე** აღნიშნავს, რომ ამ კონკრეტულ შემთხვევაში, კომუნიკაცია უნდა გაძლიერდეს და მიიჩნევს, რომ ამავდროულად მნიშვნელოვანია, რომ მოსახლეობასთან შეხვედრების დადასტურება ხელმოწერითა და ფოტომასალით. ასევე, ეთანხმება სხვა დამსწრე პირებს და აღნიშნავს, რომ აუცილებელია ინფორმაციის გავრცელება მოხდეს იქამდე, სანამ უშუალოდ გადაწყვეტილება იქნება მიღებული ამა თუ იმ ინფრასტრუქტურის მშენებლობასთან დაკავშირებით.

კარლო ამირგულაშვილი - პასუხობს, რომ ამ ყველაფერს ცხადია გაითვალისწინებენ, თუმცა ახლა ბალდის კანიონის შემთხვევაში უკვე განსხვავებული მდგომარეობაა, რადგან თითქმის დასრულებულია მშენებლობა, მომავალში კი სხვა სტანდარტის გათვალისწინება მოხდება.

ნატა ბახტაძე - მიიჩნევს, რომ კლასიკური შეცდომა კომუნიკაციის სტრატეგიის არის, როდესაც იმ კითხვებზე კი არ სცემენ პასუხს, რაც საზოგადოებიდან მოდის, არამედ გამოდიან კონკრეტული ადამიანები, რომელიც მხოლოდ დადებითზე საუბრობენ. ის მიიჩნევს, რომ აუცილებელია არსებობდეს კომუნიკაციის სწორი სტრატეგია.

რეზო გეთიაშვილი - მადლობას უხდის საბჭოს საინტერესო შეხვედრისთვის და აღნიშნავს, რომ ეს პრობლემები კავშირშია არა მხოლოდ პრაქტიკასთან, არამედ კანონმდებლობასთანაც, რადგან დოკუმენტები ფრაგმენტირებულია, ინტერსექტორულია და მუდმივად არის გაუმჯობესება საჭირო. მისი რეკომენდაციაა, რომ სამინისტროსგან პასუხი იყოს უფრო ფართო, რომელიც შეეხება მსგავსს პრაქტიკას და იმ ელემენტებს, რამაც გამოიწვია კონფლიქტი. ასევე, ის ურჩევს კოლეგებს, რომ ბალდის შემთხვევის მაგალითზე განიხილონ პრობლემის წარმოქმნის მიზეზები, რომ მომავალში მოხდეს სისტემური ხარვეზების გამოსწორება და გათვალისწინება, როგორც კომუნიკაციის საკითხის, ასევე დოკუმენტების მომზადების თვალსაზრისით.

კარლო ამირგულაშვილი - პასუხობს, რომ აღიარებენ კონსულტაციისა და კომუნიკაციის პრობლემას, რაც წამოიჭრა საჯარო განხილვაზე და აღნიშნავს, რომ სწორედ ამიტომაც იქნა მოწვეული საბჭო. კარლო ამბობს, რომ უფრო ფართოა დაცული ტერიტორიების პოლიტიკის

დოკუმენტი, რომელიც შექმნილია და უნდა დამტკიცდეს, რაც შეეხება გვერდით დოკუმენტებს, ეს არის მიმართულება, რომელიც ეკოტურიზმს ან ტურიზმს არეგულირებს. „ჩვენთვის ამომავალი არის პოლიტიკა, სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა, სადაც მათ შორის ეკოტურიზმზე, ხარვეზებზე, საკანონმდებლო რეგულაციების სრულყოფაზეა საუბარი. აუცილებელია მოხდეს რევიზირება ამ პოლიტიკიდან გამომდინარე“-აღნიშნა საუბრისას **კარლო ამირგულაშვილმა**.

რეზო გეთიაშვილი - სვამს შეკითხვას, იქნება თუ არა ეს ის ძლიერი სამართლებრივი მექანიზმი, რომელიც მომავალში ამ ინტერპრეტაციებისგან დაგვიცავს?

კარლო ამირგულაშვილი უდასტურებს.

ნინო ჩხობაძე - მიესალმა დამსწრე საზოგადოებას და მადლობა გადაუხადა, სოციალურ ქსელში ბალდის კანიონთან დაკავშირებით არსებულ კამპანიაზე სააგენტოს გამომხატულებასთან დაკავშირებით. მან აღნიშნა, რომ დაცულ ტერიტორიების დაარსებასთან დაკავშირებით ხშირად არის გარკვეული პრობლემები, როგორც გასული წლების გამოცდილებით, ისე მიმდინარე ეტაპზე, რადგან, როგორც წესი ადგილობრივი მუნიციპალიტეტი განსხვავებულად ხედავს იმ საკითხს, როდესაც ტერიტორია გადადის სხვა უწყების დაქვემდებარების ქვეშ. მან გაიხსენა სხვადასხვა რეგიონში წარმოქმნილ პრობლემები და აღნიშნა, რომ საბოლოო ჯამში პრობლემა ყოველთვის ერთი და იმავე მიზეზით წარმოიშობა და აღნიშნავს, რომ „პროექტს დააკლდა შესწავლა და შეფასება“.

კარლო ამირგულაშვილმა - აღნიშნა, რომ საგულისხმოა ეს ყველაფერი თუმცა ხშირ შემთხვევაში მუნიციპალიტეტები პირიქით მხარში უდგანან სააგენტოს და ასეთი შემთხვევა ძალიან ბევრია, თუმცა ბატონი კარლო ვარაუდს გამოთქვამს, რომ შესაძლოა უფრო სერიოზული ანგარიშებია წარსადგენი მუნიციპალიტეტებისთვის, რომ უკეთ გაიგონ თუ რა მნიშვნელობა აქვთ ამ დაცულ ტერიტორიებს.

ირაკლი მაჭარაშვილმა - აღნიშნა რომ რადგან აუქციონი იყო საჯარო ეს არ გულისხმობს, რომ საზოგადოება ჩართული იყო პროცესში საკმარისად. აუცილებელია, რომ საზოგადოება იყოს ჩართული მანამ, სანამ გადაწყვეტილების მიღება მოხდება. მან ასევე ისაუბრა მარტვილის კანიონის ტერიტორიაზე სინათლით დაბინძურების საკითხზე. იგი მიიჩნევს, რომ შესაძლოა დაცული ტერიტორიების სინათლით დაბინძურებამ უარეს შედეგამდე მიგვიყვანოს, ვიდრე სხვა ანთროპოგენული ზემოქმედებამ და ურჩევს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს აღნიშნულის გათვალისწინებას.

ქალბატონმა **ნინო ჩხობაძემ** აღნიშნა, რომ დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარე პროექტების შესახებ სასურველია ინფორმაცია გავრცელოს თავად სააგენტომ და არა შემსრულებელმა კომპანიამ ან მშენებელმა. ამ შემთხვევაში ინვესტორის მხრიდან უნდა შეიცვალოს დამოკიდებულება, რომელიც აძლიერებს პოლარიზაციას საზოგადოებაში და კიდევ უფრო მეტ მოწინააღმდეგეს უჩენს, როგორც კონკრეტულად ამ პროექტს, ისე ზოგადად დაცული ტერიტორიების იდეას.

საბჭოს წევრები და მოწვეული ექსპერტები დაეთანხმნენ ქალბატონ ნინოს მოსაზრებას.

ანზორ გოგოთიძე - აღნიშნავს, რომ საზოგადოებასთან კომუნიკაცია აღნიშნულ პრობლემაზე ცოტა დაგვიანებულად არის. იგი დაინტერესდა, იყო თუ არა სააგენტოს მხრიდან სოციალური ჯგუფის კამპანია გაანალიზებული და მათი გასაბათილებელი მესიჯები დაფიქსირებული. ის აღნიშნავს, რომ კარგად იცნობს ტერიტორიული ადმინისტრაციის საქმიანობების სფეროს და ფიქრობს, რომ აუცილებელია სააგენტოში გაძლიერდეს ისეთი მიმართულებები როგორებიცაა ინტერპრეტაცია, ეკოგანათლება და ეკოტურიზმი, რადგან მისი აზრით, სწორედ ასე ძლიერდება დაცული ტერიტორიების სისტემა და მიიჩნევს, რომ კარგი იქნება თუ შეიქმნება სტრუქტურული ერთეული, რომელიც ამ საკითხზე იქნება პასუხისმგებელი.

ბესიკ კუსიდი - პასუხობს **ანზორ გოგოთიძეს** და აღნიშნავს, რომ 2024 წლიდან სააგენტოს გეგმაშია აქვს, რომ დაემატოს ახალი სტრუქტურული ერთეული ეკოტურიზმის კუთხით. „რაც შეეხება მოლაპარაკებას ჩვენ ვაწარმოეთ მოლაპარაკება და პროექტში შესატან ცვლილებებზეც ვიმსჯელებთ“.

კარლო ამირგულაშვილი - მაღლობას უხდის დამსწრე საზოგადოებას დასწრებისა და დისკუსიისთვის და ფიქრობს, რომ დღევანდელი კომუნიკაცია წარმატებულად შედგა. შემდგომი ეტაპი უკვე ბალდის კანიონში ვიზიტია - აღნიშნა მან, თუმცა ვიზიტის განხორციელებამდე აუცილებელია არსებობდეს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების დოკუმენტი და მისი შემოთავაზებაა, რომ შეიქმნას შესაბამისი კომისია, სადაც გაერთიანდება ბიომრავალფეროვნებისა და ჰიდროლოგიის მიმართულებით ყველა კომპეტენტური ადამიანი. იგი სთავაზობს დამსწრე საზოგადოების წარმომადგენლებს, სურვილის შემთხვევაში აღნიშნულ პროცესში ჩართონ.

დავით იოსებაშვილი აღნიშნავს, რომ სააგენტო მუშაობს საზოგადოებისთვის სწორი მესიჯებისა და ინფორმაციის გადაცემის საკითხზე.

ნატო სულთანაშვილი - დიდ მაღლობას უხდის დამსწრე საზოგადოებას საინტერესო დისკუსიისთვის, მუდმივად წარმატებული თანამშრომლობის მზაობისთვის და აღნიშნავს, რომ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთვის ძალზედ მნიშვნელოვანია საბჭოს თითოეული წევრის მოსაზრება. მან აღნიშნა, რომ შეხვედრაზე მრავალი საინტერესო აზრი გაჟღერდა, რასაც მომავალში დაცული ტერიტორიების სააგენტო აუცილებლად გაითვალისწინებს სხვა პროექტების განხორციელების ეტაპებზე.

ნატო სულთანაშვილმა ასევე შეაჯამა შეხვედრა, მან აღნიშნა, რომ კიდევ ერთხელ გააჟღერებდა და გამოყო შეხვედრაზე გამოთქმულ ძირითადი მესიჯებს და სთხოვა საბჭოს წევრებს დადასტურება:

- კომუნიკაციის გაუმჯობესება სამიზნე ჯგუფების მიხედვით, მათ შორის, როგორც ადგილობრივ მოსახლეობასთან, ასევე მუნიციპალიტეტების დონეზე,
- არსებული კვლევის მასალების გამოყენება და სამომავლოდ დამატებითი კვლევის ჩატარება გარემოზე ზემოქმედების შესწავლის მიმართულებით;

- ეფექტური კომუნიკაციისთვის უფრო დიდი მასშტაბის შეხვედრის ორგანიზება, სადაც ჩართული იქნებიან სხვადასხვა დაინტერესებული მხარეები.

საბჭოს წევრებმა დაადასტურეს გაქდერებული ინფორმაცია.

კარლო ამირგულაშვილმა კიდევ ერთხელ დიდი მადლობა გადაუხადა დამსწრე საზოგადოებას საბჭოს სხდომაში მონაწილეობისთვის და დასძინა, რომ შემდეგში ჩვენ შევხვდებით უკვე ადგილზე - ბალდის კანიონზე, მანამდე კი, როგორც აღვნიშნე, შევქმნით სპეციალურ კომისიას ან საბჭოს, სადაც თქვენც მოიაზრებით წევრებად და აღნიშნულთან დაკავშირებით უკვე სხვა ფორმატში გაგრძელდება ჩვენი კომუნიკაცია.